

Sygn. akt II UK 715/16

## POSTANOWIENIE

Dnia 22 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku L. R.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W.  
o emeryturę,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń  
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 22 listopada 2017 r.,  
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 7 czerwca 2016 r., sygn. akt III AUa [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

### UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 czerwca 2016 r. Sąd Apelacyjny w [...] zmienił wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 22 września 2015 r. w ten sposób, że oddalił odwołanie L. R. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. z dnia 3 marca 2015 r., odmawiającej prawa do emerytury z uwagi na niewykazanie wymaganego 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca zarzucił: 1) naruszenie prawa procesowego mające wpływ na wynik postępowania, tj. art. 233 § 1 i art. 328 § 2 k.p.c. przez niewystraczające wyjaśnienie w uzasadnieniu, z jakich względów, dlaczego w ocenie Sądu, okoliczności sprawy wykluczały możliwość pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym rodziców, w wymiarze uprawniającym do przyjęcia tego okresu przy ustaleniu prawa do emerytury, a jedynie oparcie stanowiska na ogólnikowych stwierdzeniach, w oderwaniu od skonkretyzowanej

sytuacji wnioskodawcy wynikającej jednoznacznie ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, jak również pominięcie kwestii odnoszących się do prawidłowego zaliczenia okresu studiów; 2) w przypadku nieuwzględnienia powyższego zarzutu - naruszenie prawa materialnego, tj. art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej jako ustawa emerytalna) przez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy z materiału dowodowego wynika jednoznacznie, że wnioskodawca wykonywał pracę stale, w wymiarze przekraczającym 4 godzinny dziennie, bądź był w gotowości do świadczenia jej na rzecz gospodarstwa rodziców.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie prawa do emerytury.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono po pierwsze - występowaniem istotnego zagadnienia prawnego, a mianowicie „czy sąd odwoławczy dokonujący zmiany [wyroku] sądu pierwszej instancji może poprzestać na lakonicznym wskazaniu, że nie podziela poglądu wyrażonego w poprzednim orzeczeniu, czy też w ramach realizacji wymogów wynikających z przepisu art. 233 § 1 oraz 328 § 2 k.p.c. zobligowany jest nie tylko wskazać, dlaczego niektórym z dowodów nie dał wiary, czy też dlaczego odmawia niektórym dowodom odmawia walorów nadanych im przez sąd pierwszej instancji, ale również przeprowadzić wyczerpującą polemikę z odmiennym stanowiskiem sądu pierwszoinstancyjnego”, a po drugie - oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398<sup>4</sup> § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie

występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732). Z kolei z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest

uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia. Należy przy tym zwrócić uwagę, że art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa, pod warunkiem jednak, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574).

Skarżący nie odnosi się do tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Uszło uwagi skarżącego, że w przesłance przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność chodzi nie tylko o naruszenie konkretnych przepisów prawa, ale również o oczywisty wpływ tego naruszenia na rozstrzygnięcie sprawy. Tymczasem we wniosku skarżącego trudno dopatrzyć się wyводу jurydycznego służącego wykazaniu, że ewentualne naruszenie przez Sąd drugiej instancji art. 233 § 1 i art. 328 § 2 k.p.c. stanowi wprost o wadliwości zaskarżonego wyroku. Zarzuty naruszenia przepisów postępowania nie mogą być celem samym w sobie, ale zasadniczo muszą służyć wykazaniu błędnego zastosowania przepisu prawa materialnego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia

zawartego w wyroku (por. wyroki z dnia 9 lipca 2014 r., I PK 316/13, LEX nr 1511811 oraz z dnia 24 czerwca 2015 r., I UK 345/14, LEX nr 1771399). Skarżący nie odnosi skutków ewentualnych uchybień procesowych Sądu drugiej instancji do obrazy zastosowanych przez ten Sąd przepisów prawa materialnego (art. 10 ust. 1 pkt 3, a przede wszystkim art. 184 ustawy emerytalnej), co uniemożliwia dokonanie oceny, czy wskazywane naruszenia rzeczywiście są na tyle istotne, że doprowadziły wprost do wadliwego rozstrzygnięcia sprawy. Ponadto, powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej z uwagi na naruszenie art. 233 § 1 i art. 328 § 2 k.p.c., skarżący jednocześnie wskazuje na potrzebę rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego występującego, w jego ocenie, na tle tych przepisów. Tymczasem nie jest możliwe jednoczesne wykazywanie, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne i że skarga oparta na naruszeniu tych samych przepisów jest oczywiście uzasadniona. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne wątpliwości, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, LEX nr 1770903 oraz z dnia 18 października 2016 r., I UK 466/15, LEX nr LEX nr 2159122).

Wskazując na istotne zagadnienie prawne na tle art. 233 § 1 i art. 328 § 2 k.p.c. skarżący pomija, że zarzutu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. w postępowaniu kasacyjnym nie można uzasadniać poprzez nawiązywanie do treści art. 233 § 1 k.p.c., dotyczącego wprost kwestii ustaleń i oceny dowodów (art. 398<sup>3</sup> § 3 k.p.c. - por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2011 r., II UK 323/10, LEX nr 885015 oraz z dnia 18 maja 2017 r., I CSK 677/16, LEX nr 2329467). Odwoływanie się przez skarżącego w tym zakresie do poglądów odnoszących się do stanu prawnego obowiązującego przed dniem 6 lutego 2005 r. jest błędne, gdyż od wskazanej daty skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym poza tokiem instancji. Ponadto zarzut naruszenia przez sąd drugiej instancji art. 328 § 2 k.p.c. wymaga dla swej skuteczności powiązania go z przepisem stosowanym w postępowaniu odwoławczym (np. art. 391 § 1 lub art. 382 k.p.c., jeżeli sąd drugiej instancji pominął część zebranego w sprawie materiału - por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2011 r., II UK 133/10, LEX nr

852556). Takiej konstrukcji skarżący nie stosuje, nie wiadomo zatem, jakie znaczenie dla wyniku sprawy, w której wniesiona została niniejsza skarga kasacyjna, miałoby mieć rozstrzygnięcie formułowanej przez skarżącego wątpliwości. Niezależnie od tego należy stwierdzić, że Sąd Najwyższy wielokrotnie wyjaśniał, iż naruszenie art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. może stanowić usprawiedliwioną podstawę skargi kasacyjnej tylko wtedy, gdy uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia nie pozwala na jego kontrolę kasacyjną. Tylko bowiem w takim wypadku uchybienie art. 328 § 2 k.p.c. może być uznane za mogące mieć wpływ na wynik sprawy (art. 398<sup>3</sup> § 1 pkt 2 k.p.c. - por. wyrok z dnia 11 stycznia 2011 r., I PK 153/10, OSNP 2012 nr 5-6, poz. 63). Zakres zastosowania art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w postępowaniu przed sądem drugiej instancji zależy od treści wydanego orzeczenia. W przypadku, gdy sąd odwoławczy dokonuje odmiennych (nowych i innych) ustaleń w stosunku do tych, na których oparł się sąd pierwszej instancji bądź odmiennej oceny materiału dowodowego powinien tę zmianę uzasadnić w taki sposób, aby możliwa była ocena, czy zmiana ta była usprawiedliwiona (por. wyrok z dnia 28 października 2008 r., I UK 84/08, OSNP 2010 nr 9-10, poz. 120). Sąd drugiej instancji nie zanegował pracy skarżącego w gospodarstwie rolnym, a jedynie ocenił, że w okolicznościach sprawy (areal gospodarstwa, ilość osób dorosłych tam zamieszkujących, czas poświęcany przez skarżącego na dojazdy do technikum, zajęcia lekcyjne i przygotowywanie się do zajęć szkolnych) praca ta nie mogła być przez niego wykonywana stale przynajmniej w połowie wymiaru czasu pracy obowiązującego pracowników, wyjaśniając - z powołaniem się na orzecznictwo Sądu Najwyższego - z jakich przyczyn uznał za nieprawidłową ocenę Sądu pierwszej instancji w tym zakresie. Sama zaś prawidłowość takiej oceny nie mieści się w płaszczyźnie art. 328 § 2 k.p.c.

Z tych względów na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.